

Talouskatsaus

Marraskuu 2018

Suhdanneodotukset vaimentuneet

Kasvu jatkuu - työvoimapula yleistynyt

- Riskien lisääntyminen ei ole heikentänyt maailmantalouden kasvuennusteita
- Luottamus talouteen on euroalueella pehmentymässä
- Suomessa suhdannetilanne säilynyt hyvänä, mutta lähiajan näkymät hiipuneet
- Työvoiman saatavuusongelmat haittaavat yritysten kasvua
- Suomen julkinen talous ensi vuonna lähellä tasapainoa

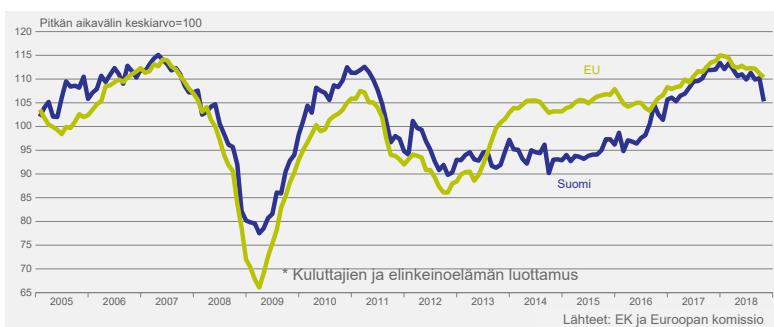
Talouden tärkeimmät luvut Suomesta ja maailmalta

	2017	2018*	2019*
Suomen bkt, vuosim. %	2,8	3,0	1,7
-Yksityinen kulutus, vuosim. %	1,3	2,1	3,9
-Vienti, vuosimuutos %	7,5	4,9	3,9
-Investoinnit, vuosim. %	4,0	4,1	1,5
-Inflaatio	0,7	1,2	1,4
-Työttömyysaste, %	8,6	7,4	6,9
-Julkistalouden alijäämä/bkt. %	-0,7	-0,7	-0,1
Maailman bkt, vuosim. %	3,6	3,7	3,7
USA:n bkt, vuosim. %	2,2	2,9	2,7
Euroalueen bkt, vuosim. %	2,5	2,0	1,9
Kiinan BKT, vuosim. %	6,9	6,7	6,4

Toteuma vuodelle 2017 ja ennusteet vuosille 2018–2019.

Lähteet: Tilastokeskus, VM ja OECD

Talouden ilmapiiri*

”Talouden ilmapiiri heikentynyt selvästi Suomessa ja EU-maissa”

Maailmantalous hyvässä vedossa, mutta luottamus heikentynyt

Toistaiseksi maailmantalouden vire on säilynyt hyvänä, mutta suhdanne erityisesti Euroopassa on vähitellen kypsymässä. Luottamus talouskasvuun jatkumiseen on Euroopassa alkanut hiipua, rahapolitiikka kiristyy ja pörssikurssit ovat laskeneet. Riskejä aiheuttavat USA:n asettamat kaupan esteet ja Italian julkisen talouden velkaongelmien kärjistyminen.

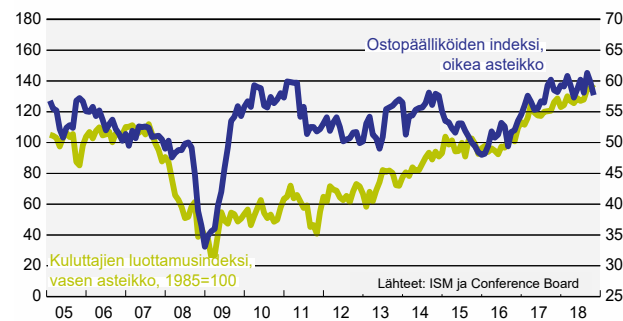
USA:ssa kasvu jatkuu toistaiseksi vahvana

Kuluttajien ja yritysten luottamusindikaattorit ovat edelleen vahvoja. USA:n talouskasvu on veronkevennyksien ja maailman talouden vedon siivittämänä kiihtymässä tänä ja ensi vuonna lähes 3 prosenttiin.

Riskit kasvun pysähtymisestä ovat kasvaneet. Osakemarkkinat ovat ennätyskallisen korkealla. Työmarkkinat ovat kireät, kun työttömyys on painunut 4 prosentin tuntumaan ja palkankorotusten pelätään alkavan kiihdyttää inflaatiota. Ruuan ja energia hinnoista puhdistettu pohjainflaatio on ollut maaliskuusta lähtien yli 2 prosentissa.

Yhdysvaltain keskuspankin Federal Reserven odotetaan nostavan ohjauksorkkoa asteittain 3,25%:in vuoden 2019 loppuun mennessä. Presidentti Trumpin hallinnon asettamien tuontitullien arvioidaan enemmän vahingoittavan kuin hyödyttävän maan taloutta.

USA:n luottamusindikaattorit vahvoja

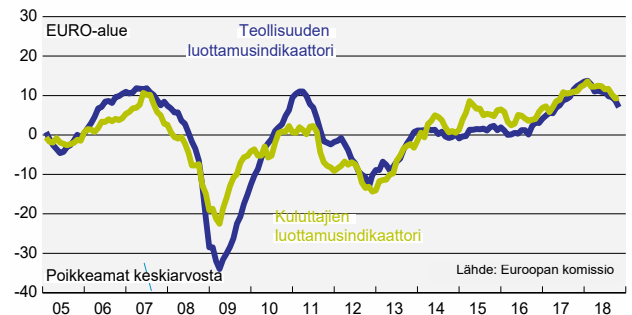
Euroalueen BKT nousee noin 2 prosenttia

Euroalueella tuotanto on noussut yhtäjaksoisesti lähes viisi vuotta. Kasvu jatkunee vuosina 2018 ja 2019 noin 2 prosentin vauhdilla, vaikka luottamusindikaattorit ovat selvästi laskeneet huipputasoltaan.

Euromaiden vienti on lisääntynyt maailmantalouden elpymisen ansiota. Kotimaista kysyntää puolestaan tukee matalat korot ja lievästi kasvua tukeva finanssipolitiikka.

Energian ja ruuan hinnoista puhdistettu pohjainflaatio on vain noin 1 prosentin. Rahapolitiikka kuitenkin kiristyy, sillä EKP:n vuonna 2015 aloittama arvopaperien osto-ohjelma päättyy vuoden 2018 lopussa. Ohjauksorkoja EKP:n odotetaan nostavan vuoden 2019 syksyllä.

Euroopan ilmapiiri-indikaattorit loivassa laskussa

Kiinan talous edelleen vahva, mutta kauppasota huolettaa

Tarvittaessa nousua vauhditetaan julkisilla investoinneilla, jotta maa saavuttaisi tavoitteen kaksinkertaistaa BKT vuosina 2010–2020. Kauppasota lisää merkittävästi talouden epävarmuutta ja voi heikentää vientiä jopa 4 prosenttia.

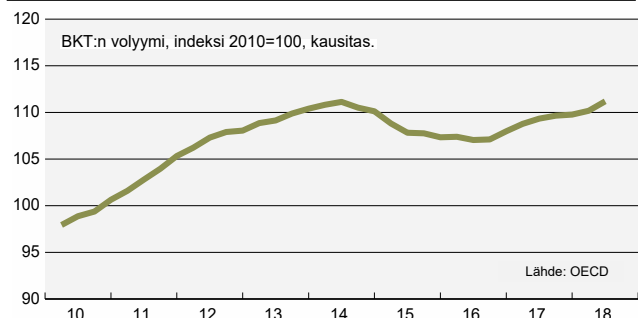
Tarvittaessa nousua vauhditetaan julkisilla investoinneilla, jotta maa saavuttaisi tavoitteen kaksinkertaistaa BKT vuosina 2010–2020. Kauppasota lisää merkittävästi talouden epävarmuutta ja voi heikentää vientiä jopa 4 prosenttia.

Venäjällä kasvu lievästi vauhdittumassa öljyn hinnan nousun ansiosta

Venäjän talous elpyy vähitellen vuosien 2014-2016 vaikeasta taantumasta. Öljyn barrelihinta on noussut, mutta rupla heikentynyt, mikä on poikkeuksellista. Lisääntyvät kauppapakoteet, maailmantaloudesta erilleen joutuminen ja teknologiatuonnin rajoittaminen eivät lupaa maan taloudelle vahvoja näkymiä.

Viime vuonna BKT kasvoi noin 1,5 prosenttia, mikä vastaa kuluvan ja ensi vuoden kasvunäkymiä. Merkittävästi tätä nopeampaan talouskasvuun maahan ei odoteta, ellei rakenneuudistuksia saada aikaan.

Venäjän talous elpyy

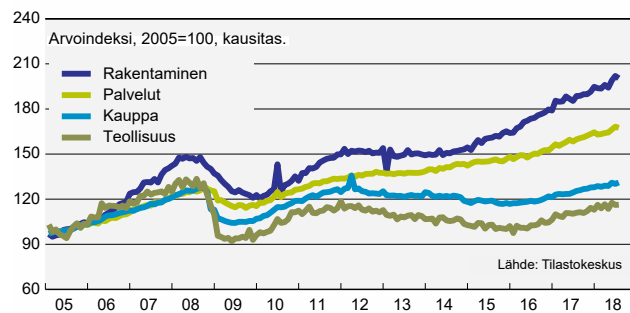
Suomen talous pirteänä – kulutus saamassa vetovastuuta

BKT kasvaa Suomessa tänä vuonna 2,5–3 %

Ennakkotietojen mukaan bruttokansantuote kasvoi viime vuonna 2,8 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Tämä oli hieman vähemmän kuin ennakkolliset indikaattorit olivat osoittaneet. Kasvu jatkunut kuluvalle vuosipuoliskolla runsaan 2,6 prosentin vuosivauhdilla.

Suhdannekyselyjen perusteella on ilmeistä, että vuonna 2018 kasvu jatkuu vahvana ainakin kuluvalle vuoden lopulle. Ennustelaitosten (*) viimeisimmät BKT:n kasvuarvot vuodelle 2018 ovat keskimäärin 2,7 prosentin tuntumassa. Vuonna 2019 laitokset (*) ennustavat taloudelle runsaan 2 prosentin nousua.

Kaikkien pääalojen liikevaihto nousussa

Viennin veto hiipumassa

Vuonna 2017 Suomen taloutta kasvatti erityisesti viennin lisääntyminen. Tavara- ja palveluviennin volyymi kasvoi viime vuonna peräti 7,5 prosenttia ja tuonnin volyymi 3,5 prosenttia. Vientiä tukee markkinoiden piristymisen ohella kustannuskilpailukyvyyn suotuisa kehitys.

Tänä vuonna viennin kasvu on hidastunut. Tammi-heinäkuussa viennin volyymi lisääntyi 1,4 prosenttia. Tutkimuslaitosten (*) viimeisimpien vientiennusteiden mukaan vuosina 2018 ja 2019 viennin volyymien ennustetaan kasvavan vajaat 4 prosenttia.

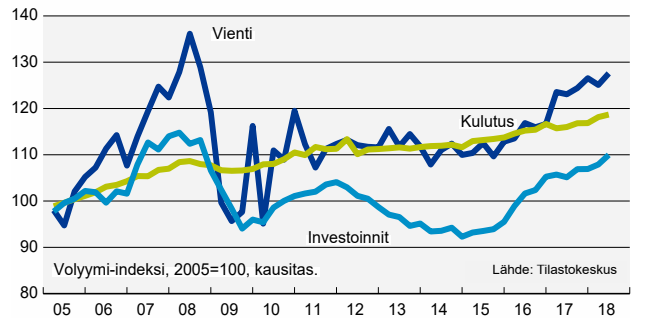
Kiinteiden investointien kasvu hidastuu

Kiinteiden investointien kasvu on Suomessa ollut vahvaa. Viime vuonna investoinnit kasvoivat 4 prosenttia. Teollisuuden investointiasteen (investoinnit/tuotanto) pitkään jatkunut lasku taittui viime vuonna. Myös pääomakanta ei viime vuonna enää laskenut.

Lisäksi investoinnit tutkimukseen, kehittämiseen ja ohjelmistoihin kasvoivat viime vuonna ensimmäisen kerran vuoden 2010 jälkeen. T&K-investointien suhde BKT:hen kuitenkin edelleen laski.

Ennustelaitosten (*) viimeisimpien arvioiden mukaan vuonna 2018 investoinnit kasvavat runsaat 4 prosenttia. EK:n investointiedustelun mukaan todennäköisesti myös t&k-investoinnit jatkavat kasvuaan tänä vuonna. Ensi vuonna investoinnit lisääntyvät ennustelaitosten mukaan noin 3 %.

Kulutus ja investoinnit talouden vetureina

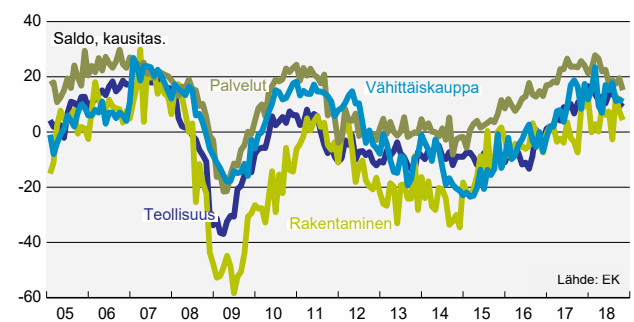

Kulutuksen kehitys melko vahvaa

Kulutus lisääntyi viime vuonna 0,9 prosenttia. Yksityisen kulutuksen 1,3 prosentin nousua vahvisti työllisyyden parantuminen ja kuluttajien vahva luottamus. Julkisia kulutusmenoja puolestaan supistuivat viime vuonna 0,5 prosenttia, julkisen talouden menokurin seurauksena.

Vuosina 2018 ja 2019 ja yksityisen kulutuksen nousua vahvistaa sovitut palkankorotukset. Ennustelaitosten (*) viimeisimpien arvioiden mukaan yksityisen kulutuksen volyymi kasvaa vuonna 2018 runsaat 2 prosenttia ja vuonna 2019 noin 1,8 %.

Elinkeinoelämän luottamus hienoisessa laskussa

Suhdannekyselyt lupaavat loppuvuodelle nousua, työvoiman saatavuus vaikeutunut

EK:n lokakuun Suhdannebarometrissa suomalaisyritykset arvioivat vahvan suhdannevaiheen jatkuneen loppukesällä ja alkusyksyllä. Suhdanneodotukset vaimentuvat kuitenkin selvästi kaikilla päätoimialoilla, erityisesti rakentamisessa.

Suhdannebarometrien mukaan ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta on tullut tärkein tuotannon tai myynnin kasvun este. Koko elinkeinoelämän vastaajista 31 prosenttia koki rekrytointiongelmia kasvun esteeksi.

Elinkeinoelämän luottamusindikaattoreissa oli lokakuussa pientä laskua, mutta luottamus on edelleen melko vahvaa. Kuluttajien luottamus heikkeni samaan aikaan, vaikka omaan talouteen uskotaan yhä vakaasti.

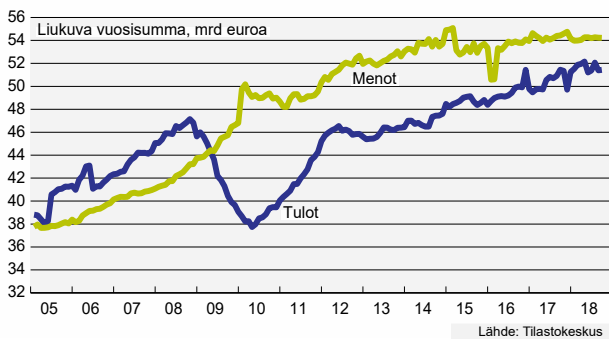
Julkistalous lähestymässä tasapainoa – työllisyysastetavoite ollaan saavuttamassa

Julkistalous ensi vuonna lähes tasapainossa

Julkisen talouden tasapaino on alkanut parantua ja velkasuhde (velka/bkt) pienentyä hallituksen päättämien sopeutustoimien ja talouskasvun nopeutumisen ansiosta. Julkistalouden alijäämä vuodelle 2017 painui noin 1,4 mrd euroon, joka on 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Ennustelaitosten viimeisimmät arviot vuoden 2018 julkisen talouden alijäämästä ovat noin 0,5 % ja ensi vuonna alijäämän arvioidaan olevan hyvin lähellä nollaa.

Valtiontalouden vaje pienentymässä

Veroaste laskee

Erityisen myönteistä on se, että julkistalouden alijäämä pienee, samalla kun kansantalouden kokonaisverorasitus laskee. Valtiovarainministeriön mukaan veroaste (verokertymä/bkt) putoaa vuodesta 2016-2019 lähes 2 prosenttiyksikköä.

Julkistalouden kannalta matala työttömyys ja erityisesti yksityisen sektorin korkeampi työllisyys ovat ratkaisevia. Työttömän työllistyessä työttömyys- ja sosiaaliturvamenot alentuvat ja ansiotuloista perittävät verotulot puolestaan kasvavat.

Työllisyyden kasvu jatkuu vahvana – työttömyysaste painuu ensi vuonna noin 7 prosenttiin

Tuotannon nopea kasvu on heijastunut työmarkkinoille. Työttömiä oli vuoden 2018 syyskuussa 170 000, mikä oli 44 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömyysasteen trendi oli syyskuussa 7,4 prosenttia.

Työllisiä puolestaan oli vuoden 2018 syyskuussa 72 000 enemmän kuin vuosi sitten. Työllisten määrä on ollut kasvussa vuoden 2016 alusta lähtien.

Todennäköisesti työllisyyden hyvä kehitys jatkuu. Avoimia työpaikkoja oli työvoimatoimistoissa ennätysmäärä. EK:n lokakuussa julkistaman suhdannebarometrin mukaan kaikki

yksityiset päätoimialat mukaan lukien teollisuus, kasvattavat henkilökuntaansa lähikuukausina.

Tutkimuslaitokset (*) ennustavat työttömyysasteen tänä vuonna laskevan runsaaseen 7,5 prosenttiin ja ensi vuonna vähän yli 7 prosenttiin.

Simo Pinomaa:

Venäjän-kaupassa mahdollisuuksia, kilpailu kovenee

Venäjän vienti on painunut noin 5 prosenttiin kokonaisviennistämme. Venäjän kaupan hiipuminen vuosina 2013–2015 olikin yksi Suomen talouden elpymistä merkittävästi jarruttanut tekijä.

Venäjän hidas talouskasvu, kasvanut protektionismi ja Yhdysvaltain lisäpakotteiden aiheuttama epävarmuus näkyvät mm. valuutan heikkenemisenä. Tämän tekijän suomalaisyritykset nostivat merkittävimmäksi kaupan haasteiksi Venäjän kaupan marraskuussa barometrissa.

Venäjän valtion merkittäväksi kasvanut osuus taloudessa ja protektionistiset toimet ovat heikentäneet Venäjän kilpailuympäristöä. Uusi hallitus jatkaa tuonninkorvauspolitiikan vahvistamista, mikä haittaa suomalaisyritysten Venäjän vientiä.

Kilpailuasemia kiristää se, että Kiina valtaa markkinaosuutta Venäjän tuonnissa. Maiden välinen kauppa on yli kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Mahdollisuuksia viennin kehittämiseen kuitenkin on, kuten maan kehitysprioriteetit digitalisaatio, älykkäät kaupunkiratkaisut, infran rakentaminen, ympäristöteknologia, terveysteknologia, koulutus, metsätalouden modernisaatio ja venäläisten asuinolojen kehittäminen.

Rahoitus on Venäjän kaupan keskeinen kilpailutekijä. Erityisesti tulee kehittää pk-yritysten vienninrahoitusinstrumentteja. Lisäksi vienninedistämisen tukiresurssit tulee jatkossakin pitää riittävinä.

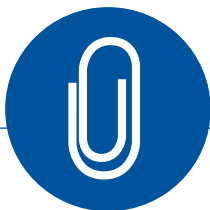
(*) Ennustevertailu liitteenä katsauksen lopussa

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 420 20 • www.ek.fi

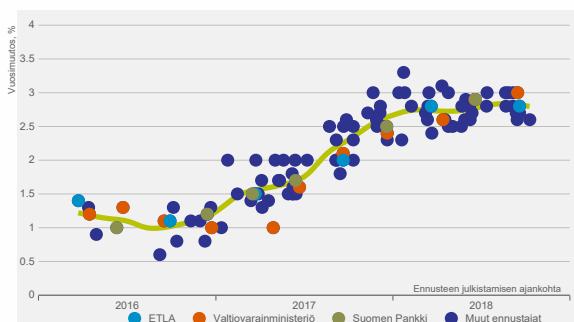
Lisätietoja

Ekonomisti Simo Pinomaa
Puh 040 7154230 • etunimi.sukunimi@ek.fi
@Pinomasi

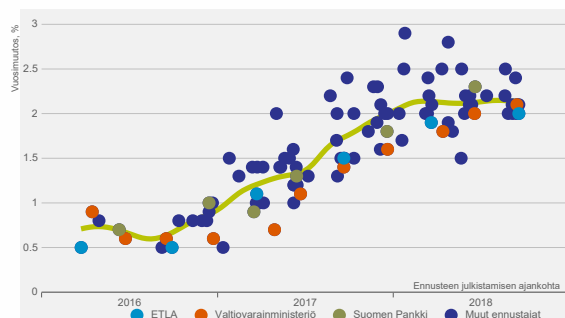

Liite: Ennusteiden tarkentuminen

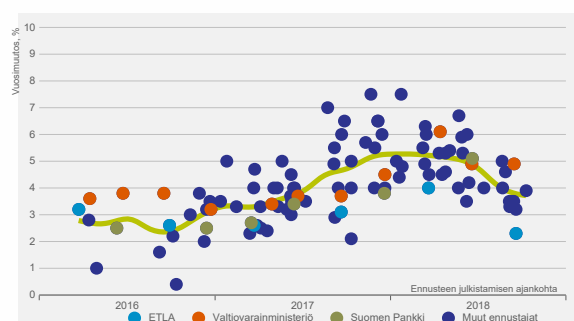
Vuoden 2018 BKT-ennusteet

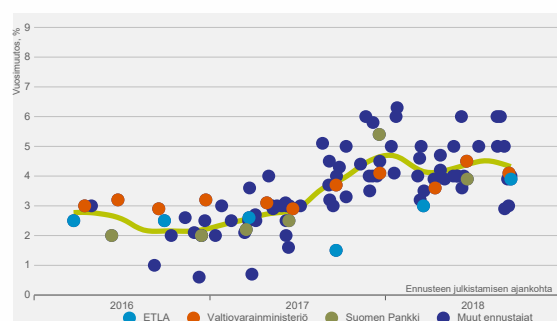
Vuoden 2018 yksityisen kulutuksen ennusteet

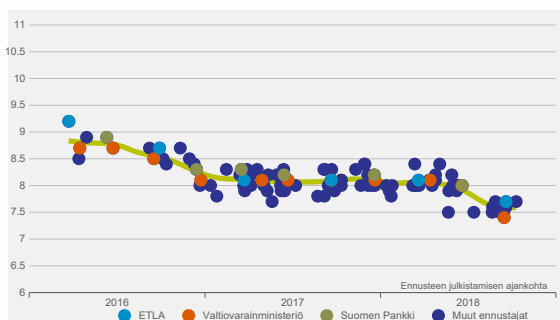
Vuoden 2018 vientiennusteet

Vuoden 2018 investointiennusteet

Vuoden 2018 työttömyysaste-ennusteet

Vuoden 2018 julkisen talouden alijäämän ennusteet

